

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกอย่างยั่งยืน น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357)
อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The Standards Quality of Sustainable Waterfall Tourism Destination : Thantip
(357) Waterfall, Wiang Sa, Suratthani

สุทธิพรธณ ชิตินทร¹

Suttipan Chitintorn¹

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ วิชาเอกการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี รหัสไปรษณีย์ 84000

Lecturer, Bachelor of Arts Program in Tourism Industry Management Major Hotel Suratthani Rajabhat University 84000

¹ Corresponding Author: E-mail: suttipan.chi@sru.ac.th, โทรศัพท์ 0887689231

Received: 3 ต.ค. 66 Revised: 3 พ.ย. 66 Accepted: 8 พ.ย. 66

DOI: 10.14416/j.edii.2026.03.001

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกอย่างยั่งยืน น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของน้ำตกธารทิพย์ และ 2) วางแผนแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน โดยเป็นวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกเป็นแบบประเมินที่ใช้ตัวชี้วัดคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก 3 ด้าน รวม 42 ตัวชี้วัด ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกพบว่า ผลการประเมินโดยเฉลี่ย 178 คะแนน มีค่าเฉลี่ย 4.21 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณค่าการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย มีค่าเฉลี่ยการประเมินสูงที่สุด รองลงมาคือด้านศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกจากผู้ให้บริการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรสนับสนุนการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ด้านพื้นที่และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : มาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำตก อย่างยั่งยืน น้ำตกธารทิพย์ (357) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

The objectives of this research were to 1) Assessing the potential of Than Tip (357) Waterfall's tourist attractions and 2) Plan guidelines for developing tourist attractions to meet standards. This study was mixed-methods research, which is a qualitative research format, Data were collected from focus group discussions. Tools used to assess the quality of waterfall tourist attractions it is an evaluation model that uses quality indicators of waterfall tourist attractions in 3 areas, Total 42 indicators. The Quantitative research section, Use a structured questionnaire, Select a purposive sample of tourists who use the service, A random sampling method was used. The results of the assessment of quality standards for tourist attractions in the category of waterfalls found that: the average evaluation results were 178 points with a mean of 4.21, If considered individually, it is found that: Aspects of tourism value and risk of destruction has the highest evaluation average, Next is the potential for tourism development and management respectively. As for the results of the analysis of guidelines for developing waterfall tourist attractions from users, it was found that: overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that of tourism support personnel and environmental conservation and preservation are at the highest level. As for improving tourist attractions according to standards Areas and tourism resources Participation in the development of tourist attractions and tourism promotion activities are at a high level.

Keywords : Standards quality, Tourism destination, Waterfall, Sustainable, Than Tip (357) Waterfall, Suratthani

1. บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจปีหนึ่งประมาณ 2.94 ล้านล้านบาท [1] โดยเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าการรวมของประเทศ เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจเกี่ยวเนื่องอีกมากมาย อาทิ ธุรกิจนำเที่ยว โรงแรมและที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาใช้บริการด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นมาจากความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทน้ำตก จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกในการเดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากความงดงาม ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สีสันที่สวยงามทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา จากรายงานสรุปจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทอุทยานแห่งชาติประจำปีงบประมาณ 2562 ปรากฏว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวให้ความสนใจท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติทั้งหมดประมาณ 18 ล้านคน [2]

อุทยานแห่งชาติได้ร่วมนับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 73 ของประเทศไทย ประกอบด้วยหน่วยงานในพื้นที่ 5 หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ รย.1 (เหมืองทวด) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ รย.2 (คลองงาย) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ รย.3 (คลองตาล) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ รย.4 (เพชรพนมวัฒน์) และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ รย.5 (ถ้ำขมิ้น) โดยเป็นพื้นที่ที่ได้รับความนิยมในการท่องเที่ยวจากสถิตินักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2562 ปรากฏว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมภายในบริเวณอุทยานทั้งสิ้นรวม 13,420 คน [3]

ภายในอุทยานแห่งชาติได้ร่วมนับ พื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ร่วมนับ ที่ รย.3 (คลองตาล) ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านสวนกล้วย หมู่ที่ 17 ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ลำดับที่ 3 ของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติได้ร่วมนับ เปิดทำการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์ใช้สำหรับเป็นที่ทำการหน่วยเพื่อป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้านการป่าไม้และป้องกันการลักลอบล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่าของชุมชนในท้องที่ หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ รย.3 มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและสามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติคือน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) มีจำนวน 5 ชั้น สูงประมาณ 44 เมตร มีน้ำไหลตลอดทั้งปี การเดินทางต้องเดินเท้าถึงชั้นสูงสุด ระยะทางประมาณ 1,200 เมตร สภาพทั่วไปเป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน สภาพป่ามีความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ มีราษฎรอาศัยในพื้นที่โดยรวม 903 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ และสร้างบ้านเรือนอยู่ข้างเคียงเขตอุทยานและในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ร่วมนับเป็นจำนวนมาก น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการของหน่วยบริการนักท่องเที่ยวหรือความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและความหลากหลายทางธรรมชาติ แต่ปัญหาสำหรับการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในขณะนี้ คือเส้นทางท่องเที่ยวยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก บางช่วงของเส้นทางศึกษาธรรมชาติไม่มีป้ายสื่อความหมาย หรือการบอกทิศทางสำหรับนักท่องเที่ยว และขาดห้องน้ำสำหรับอำนวยความสะดวก จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกในการใช้บริการในสถานที่ท่องเที่ยว จึงควรมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านกายภาพ เช่น เส้นทางคมนาคมที่ดี ความสะอาดสบาย การบริการในแหล่งท่องเที่ยวขั้นพื้นฐานที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงามและมีความหลากหลายทางธรรมชาติ ระบบสาธารณูปโภคที่เอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ มาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว ที่จะส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ การกระจายรายได้สู่ชุมชน การพัฒนามาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป สอดคล้องกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน ปี 2554 -2558 และปี 2559-2568 ที่มีกรอบการทำงานของประเทศไทยเน้นการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การรักษาคุณค่ามรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมการทำตลาดร่วมกันสำหรับสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจของ

ประเทศที่จะพัฒนาในอนาคต และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด [3]

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางให้ท้องถิ่นนำไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนดให้มีความปลอดภัย สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และทำให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว และเป็นช่องทางในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็งจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของน้ำตกธารทิพย์ (357)
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคนใน 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติไทร่มเย็นคลองตาล ตัวแทนประชาชนหมู่ที่ 2 บ้านฮ่องเหนือ หมู่ที่ 7 บ้านเหนือคลอง และบริเวณอุทยานแห่งชาติไทร่มเย็น ที่รย.3 (คลองตาล) พื้นที่บ้านสวนกล้วย หมู่ที่ 17 ตำบลบ้านฮ่อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตัวแทนกลุ่มที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 30 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion)

วิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) ที่เป็นชาวไทย จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ

- 1) ใช้การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion)
- 2) แบบประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ใช้การประเมินแบบ (Rating Scale)

วิจัยเชิงปริมาณ

- 1) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลด้านบริบทแหล่งท่องเที่ยว ได้ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลด้านเอกสารที่บันทึกไว้ในแหล่งท่องเที่ยว และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติได้เริ่มเขียนคลองตลเพื่อนำมารวบรวมรายงานเป็นบริบทของพื้นที่

2) การเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกจากตัวแทนภาควิชาการ และบุคคลในพื้นที่ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว และนัดหมายเพื่อเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถามที่ได้ออกแบบไว้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยวิธีการสกัดและสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357)

ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก มีผลการประเมินรวมโดย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 สามารถระบุรายละเอียดผลการประเมินในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1.1 ด้านคุณค่าการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับมาตรฐานดีเยี่ยมด้านคุณค่าและความสวยงามของน้ำตก และด้านความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย จำนวน 8 ข้อ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ 1) จำนวนชั้นของน้ำตก 2) พรรณไม้ในแหล่งท่องเที่ยว 3) สภาพธรรมชาติของเส้นทาง 4) ความสูงของชั้นน้ำตก 5) สภาพความสมบูรณ์ของป่า 6) สภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณเหนือน้ำตก 7) สภาพการบุกรุกบริเวณน้ำตก 8) การมีโครงการเกี่ยวกับการใช้น้ำเหนือน้ำตก ผลการประเมินมาตรฐานในระดับดีด้านความเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย 1) สัตว์ป่าจำพวกนก 2) ปริมาณน้ำ 3) คุณภาพน้ำของน้ำตก 4) ทินบริเวณน้ำตก 5) แอ่งน้ำบริเวณน้ำตก 6) ลักษณะทิวทัศน์ และผลการประเมินมาตรฐานในระดับปานกลางด้านความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จำนวน 1 ข้อ คือ ความกว้างของหน้าผาที่น้ำตกลงมา ตามลำดับ

4.1.2 ด้านศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับมาตรฐานดีเยี่ยมด้านศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึง ด้านความปลอดภัย และศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ 1) โอกาสในการเป็นแหล่งดูสัตว์ 2) โอกาสใน

การเป็นแหล่งดูพันธุ์พืช 3) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขตบริการ 4) ความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก 5) การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากปัจจัยอื่น 6) การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ 7) ความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการประเมินมาตรฐานอยู่ในระดับดีด้านคุณค่าความสวยงามของน้ำตก จำนวน 1 ข้อ คือ ความเขียวและความลึกของน้ำ และผลการประเมินมาตรฐานอยู่ในระดับต่ำด้านศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย และด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) ความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่บริเวณน้ำตก 2) ความปลอดภัยของเส้นทางเข้าสู่ตัวน้ำตกและเส้นทางบริเวณน้ำตก 3) ความสิ้นของหินบริเวณน้ำตก 4) ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

4.1.3 ด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับมาตรฐานดีเยี่ยมด้านการจัดการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม 2) การจัดการด้านภูมิทัศน์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ 3) มาตรการป้องกันผลกระทบต่อพื้นที่เปราะบาง 4) การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว 5) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว 6) การติดตามประเมินผลกระทบ ผลการประเมินมาตรฐานอยู่ในระดับดีด้านการจัดการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณเส้นทางเดินเข้าสู่ตัวน้ำตก 2) มาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัย 3) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผลการประเมินมาตรฐานอยู่ในระดับต่ำด้านการจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) การจัดการขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาด 2) การจัดการด้านการมีส่วนร่วม 3) ความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน 4) การให้บริการ ตามลำดับ

4.2 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

4.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 สถานภาพโสด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 ภูมิลำเนา อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

4.2.2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ: น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ : น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ	\bar{X}	S.D.	ระดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพ
1. ด้านพื้นที่และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว	4.27	0.22	มาก
2. ด้านบุคลากรสนับสนุนการท่องเที่ยว	4.62	0.28	มากที่สุด
3. ด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม	4.51	0.27	มากที่สุด
4. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.93	0.60	มาก
5. ด้านการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐาน คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	4.31	0.49	มาก
6. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.24	0.23	มาก
รวม	4.31	0.24	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรสนับสนุนการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ด้านพื้นที่และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามลำดับ

5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก มีดังนี้

5.1.1 ด้านคุณค่าการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย พบว่า น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และความสวยงามของน้ำตก ทั้งความสูงของชั้นน้ำตก ความกว้างของหน้าผาที่น้ำตกลงมา จำนวนชั้น หินบริเวณน้ำตก คุณภาพน้ำ แอ่งน้ำบริเวณน้ำตกที่นักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำได้ มีทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์ของป่าที่สมบูรณ์สวยงาม สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมได้ดี รวมถึงมีสภาพความสมบูรณ์ของป่าพรรณไม้และสัตว์ป่า เช่น สัตว์ป่าจำพวกนก อย่างไรก็ตาม ด้วยภาวะของปัจจัยต่างๆ ที่มีความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของน้ำตก อาจเกิดความเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติได้สูง หรืออีกประการหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งอาจจะตั้งใจหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านลบขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้ เช่น การบุกรุกบริเวณพื้นที่น้ำตก การใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณเหนือน้ำตก หรือการมีโครงการเกี่ยวกับการใช้น้ำเหนือน้ำตก เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใด ที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติของน้ำตกทำให้เกิดการทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพได้ สอดคล้องกับผล

การศึกษาของ เบญจมาศ ณ ทองแก้ว และคณะ [4] ศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตำบลคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวและจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีคุณค่า และมีสภาพธรรมชาติดั้งเดิม สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมได้ แต่มีข้อจำกัดของทรัพยากรที่เปราะบาง เสี่ยงต่อถูกทำลายหรือทำให้มีการแปรสภาพทั้งจากภัยธรรมชาติ และจากการกระทำของมนุษย์ จึงควรกำหนดมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบที่เสี่ยงต่อการทำลาย โดยกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวได้แก่ ช่วงเวลาเข้าพื้นที่ และจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ

5.1.2 ด้านศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งการเป็นแหล่งดูพันธุ์พืชและสัตว์ ที่มีความหลากหลายมีลักษณะโดดเด่น หายาก สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงมีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขตบริการนักท่องเที่ยว เส้นทางเดินเข้าสู่ น้ำตกมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์สองข้างทางและเป็นลักษณะเส้นทางธรรมชาติที่มีการตัดแปลงน้อย และมีความเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวหลัก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงนั้นมีความหลากหลาย น่าสนใจ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้ความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวพื้นที่บริเวณน้ำตก ของตัวแหล่งท่องเที่ยวและความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่บริเวณน้ำตกยังไม่สูงมากนัก รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยที่อาจเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากปัจจัยอื่น และอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติอีกด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร และคณะ [5] ศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าจากการประเมินศักยภาพนั้น ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดระบบคมนาคมและการสัญจรให้ชัดเจน พร้อมทั้งทำป้ายบอกทางให้ถูกต้องและติดตั้งเป็นระยะ สิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดให้มีการบริการที่ครอบคลุมและทั่วถึง ความปลอดภัยควรจัดระบบรักษาความปลอดภัยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว และด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ควรทำการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ

5.1.3 ด้านการบริหารจัดการ น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) ควรมีการจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้อง ไม่ทำให้แหล่งธรรมชาติเสื่อมโทรม มีการจัดการด้านภูมิทัศน์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาหรือการบริหารจัดการใดๆ จะต้องไม่ทำให้จุดเด่นต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงไป และสิ่งก่อสร้างจะต้องกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ ผสานกับการมีมาตรการในการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อพื้นที่เปราะบาง เช่น พื้นที่ต้นน้ำ ลำธาร บริเวณที่มีพืชหรือสัตว์หายาก ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ อาจถูกทำลายได้ง่าย จึงต้องมีมาตรการป้องกันและควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นให้ชัดเจน เช่น การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายเตือน การทำรั้วป้องกันหรือทางเดินยกระดับ เป็นต้น รวมไปถึงมีผู้ให้บริการคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว แต่ถึงอย่างไรจำนวนของผู้ให้บริการยังมีไม่เพียงพอ ควรมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณเส้นทางเดินเข้าสู่ตัวน้ำตก และ

มาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัย แต่ทั้งนี้ควรมีการจัดการด้านขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาดให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระบบกำจัดขยะมูลฝอย การจัดเก็บ การกำจัด การลดปริมาณ ความเพียงพอของภาชนะที่รองรับและมีการจัดการที่เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Eber) [6] กล่าวว่า ควรลดการใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันหรือสามารถใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดปัญหาการใช้ทรัพยากรที่หายาก ส่วนรูปแบบการลดของเสีย เช่น ขยะปฏิภูลควรหาวิธีการแยกประเภทขยะ ขยะชนิดใดที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือสามารถแปรรูปมาใช้ประโยชน์อีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งขยะที่เป็นอินทรีย์อาจนำไปหมักทำเป็นปุ๋ยจุลินทรีย์ได้ อย่างไรก็ตามการจัดการด้านการท่องเที่ยวของน้ำตก มีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณเส้นทางเดินเข้าสู่ตัวน้ำตก ส่วนด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว จึงควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เป็นลูกจ้างประจำของแหล่งท่องเที่ยว มีความรู้เรื่องการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและรับมือกับเหตุฉุกเฉินได้ อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวยังมีสาธารณูปโภคพื้นฐานบางประเภทและไม่เพียงพอหรือมีข้อจำกัดในการใช้งาน ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และเพิ่มการจัดการด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ : น้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการสำรวจความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้อภิปรายแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ดังนี้

1) ด้านบุคลากรสนับสนุนการท่องเที่ยว พบว่า จำนวนผู้ให้บริการต่อจำนวนนักท่องเที่ยวยังมีไม่เพียงพอ อีกทั้งจะต้องมีการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร และมีทักษะในการบริการที่เหมาะสม เช่น การจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะวิชาชีพ ทักษะการบริการ และการจัดการการท่องเที่ยว แก่คนในชุมชน พนักงานให้บริการ ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านรูปแบบความรู้ วิธีการสื่อความหมาย และข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว อย่างไรก็ตามผู้ให้บริการจะต้องมีความใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องอีกด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส [7] ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม เพื่อการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งการพัฒนาหรือการฝึกอบรมทักษะ ความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร และมีทักษะการให้บริการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้เน้นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาดการท่องเที่ยว

2) ด้านการอนุรักษ์และรักษาสีสิ่งแวดล้อม พบว่า ควรมีการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทุกคน ผู้ที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มีมาตรการเฝ้าระวัง และป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเขียนเป็นแผนและมาตรการหรือกฎระเบียบรองรับไว้อย่างชัดเจนและครอบคลุม ควรจัดให้มีอุปกรณ์รองรับขยะที่เพียงพอ และมาตรการกำจัดสิ่งปฏิกูลในแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งแสดงป้ายเตือนสถานที่ทิ้งขยะ การรักษาความสะอาดโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการรักษาให้คงสภาพความเป็นธรรมชาติเดิม เนื่องด้วยน้ำตกธารทิพย์ (น้ำตก 357) มีความสมบูรณ์ทางชีวภาพของพันธุ์พืช สัตว์ป่า ซึ่งมีสภาพดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นอย่างมาก ควรมีการอนุรักษ์ให้คงไว้ซึ่งความสมบูรณ์อย่างยั่งยืนเช่นนี้ต่อไป โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพภัฏ พงศกรรังศิลป์ [8] ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาบ้านโคกโคไกร จังหวัดพังงา กล่าวว่า ควรให้ความสำคัญด้านจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและควมยั่งยืนของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ด้านรายได้ เช่น การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว

3) ด้านการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก พบว่า ควรมีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยให้หน่วยงานต่างๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนทางการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมีศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบสาธารณสุขปลอดภัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วลัยพร สุขปลั่ง [9] ศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในพื้นที่น้ำตกแก่งลำดวน อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทบริหารจัดการและพัฒนาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่ และบริหารเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน

4) ด้านพื้นที่และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว พบว่า ควรพัฒนาบริเวณน้ำตกให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ห้องน้ำ บริเวณสำหรับตั้งแคมป์ พื้นที่จอดรถ ร้านค้า และร้านอาหาร ให้เพียงพอ ควรมีมาตรการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้มีป้ายสื่อความหมาย แผนที่/แผนผังแสดงขอบเขตของแหล่งท่องเที่ยว และขั้นตอนการให้บริการนักท่องเที่ยวต้องมีความชัดเจนเพียงพอ เพื่อให้ความรู้ถูกต้องเหมาะสม การเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวควรมีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจน มีคุณภาพของเส้นทางที่ดี มีความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ควรมีสุนัขบริการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวสามารถให้ข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีในการท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการเดินทางในการเข้าถึงบริเวณน้ำตก ยังมีความเสี่ยงในการเดินทางอยู่ ควรมีการพัฒนาเส้นทางให้มีความปลอดภัยให้มากขึ้น แต่ไม่ทำลายความสมบูรณ์ทางชีวภาพของพันธุ์พืช สัตว์ป่า และความคงสภาพดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญศรี ฉิรินัง [10] ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัด

กาญจนบุรี แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งในจังหวัดกาญจนบุรี ยังไม่เพียงพอ และบางอย่างไม่ได้มาตรฐาน เช่น ห้องน้ำลานจอดรถ เป็นต้น จึงได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว โดยการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และเสนอให้มีการทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นก่อนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในธรรมชาติ และให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถคงอยู่สืบไป

5) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหารายได้เสริมจากการท่องเที่ยว และมีการจัดตั้งกลุ่มการบริหารงานโดยชุมชน ที่มีคณะกรรมการมาจากสมาชิกในชุมชน และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และการจัดเวทีเสวนาเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิรินันท์ พงษ์นรินทร์ และคณะ [5] ศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเที่ยวนั้น ควรให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการวางแผน การกำหนดแนวปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประยูร ดาศรี [11] ศึกษาการสำรวจมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว เพื่อประเมินมาตรฐานและศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่จัดขึ้น

6) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ควรมีรูปแบบการจัดกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่ กิจกรรมการท่องเที่ยวต้องมีความหลากหลาย และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของพื้นที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประยูร ดาศรี [11] ศึกษาการสำรวจมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว เพื่อประเมินมาตรฐานและศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละครั้งนั้น ต้องมีความหลากหลายของกิจกรรม

5.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.2.1 ควรจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้ชัดเจน ควรมีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เน้นสร้างความกลมกลืนกับสภาพทรัพยากรธรรมชาติโดยรอบ เพื่อป้องกันผลกระทบต่อการทำลายด้านทรัพยากรที่เปราะบางที่เน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก

5.2.2 ควรมีจำนวนบุคลากรด้านการบริการที่เพียงพอ และจัดให้มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ เช่น ด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะวิชาชีพ และทักษะในการจัดการการท่องเที่ยวแก่คนในชุมชน

พนักงานผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับรูปแบบการให้บริการ ความรู้ วิธีการ สื่อความหมาย และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว รวมถึงมีการปรับปรุงพัฒนาทักษะในการบริการอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- [2] กรมการท่องเที่ยว. (2562). *รายงานประจำปี 2561*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2566 จาก <https://www.tourismthailand.org/fileadmin/>
- [3] สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2562). *สถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าอุทยานแห่งชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2566 จาก <http://portal.dnp.go.th/DNP/FileSystem/>
- [4] เบญจมาศ ณ ทองแก้ว, อำนวย รักษาพล, จุฑามาส เพ็งโคณา, และบุญศิลป์ จิตตะประพันธ์. (2560). ศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตำบลคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(2), 106–121.
- [5] ศิรินันท์ พงษ์นรินทร์, โอชญญา บัวธรรม และชัชชญา ยอดสุวรรณ. (2559). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(1), 234–259. (มกราคม - มิถุนายน 2559)
- [6] Eber, S. (1993). *Principles for sustainable tourism*. Retrieved June 12, 2019, from <https://sites.google.com/site/pntaoffice/hlak-kar-thxng-theiyw-xyang-yangyun>
- [7] รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส. (2557). แนวทางในการพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดเชียงใหม่: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(1), 44–55.
- [8] พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา. *Veridian E-Journal, มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ)*, 7(3), 650–665.
- [9] วลัยพร สุขปลั่ง. (2019). บทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่อการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในพื้นที่น้ำตกแก่งลำดวน อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 6(1), 79–96.
- [10] เพ็ญศรี ฉรินง. (2558). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 1(1), 1–14.
- [11] ประยูร ดาศรี. (2561). การสำรวจมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 13(1), 36–49.